

(Нин, 3.06.2010)

У недељу ће хиљаде бирачких места у општинама Србије припадници националних мањина посетити како би гласали за чланове 16 националних савета. Национални савети се први пут бирају на непосредним изборима. Док са севера, из Суботице, стижу критике на рачун владајуће ДС да жели да монополизује националне савете, из Санџака се критике усмеравају и на власт, али се води и „оштра битка“ представника три листе. Бошњачки препород подржава Санџачка демократска партија Расима Љајића. Уз Бошњачку листу за европски Санџак је Сулејман Угљанин. Трећу листу предводи муфтија Муамер Зукорлић, најоштрији у овом „такмичењу“. Посебно индикативан детаљ у кандидатури муфтије Зукорлића је да се као верски лидер кандидовао на „цивилним“ изборима. Интервју за НИН сниман је у Мешихату Исламске заједнице у Новом Пазару.

Шта ће се за Бошњаке у Санџаку променити после 6. јуна?

Побједом Бошњачке културне заједнице, чију листу предводим, вјерујем да ће Бошњаци добити своје аутентичне представнике, чија ће обавеза бити да отпочну договоре са званичним Београдом. Очекујемо да се створе претпоставке за остварење поновног националног, а посебно вјерског организационог јединства, тако што ће се укинути извор тог жаришта који је превасходно дошао са позиције Бошњачког националног вијећа и Савјета под вођством Сулејмана Угљанина. Узимањем из руку Бошњачког вијећа од Угљанина, та паравјерска творевина ће изгубити кључни ослонац.

А шта је параверска творевина?

То је оно што је настало прије двије и по године агресијом на Исламску заједницу на челу са Адемом Зилкићем, у сарадњи између Угљанина, тадашњег режима на челу са Коштуницом и уз подршку обавјештајних служби и, нажалост, медија.

Кажете, после 6. јуна ћете ући у преговоре са Београдом, о чему?

О уставном статусу Бошњака и статусу регије Санџак, као и о постизању свих права за Бошњаке равноправно са свим другим грађанима Србије.

О Београду говорите као да је главни град неке стране државе.

Не, ја говорим о Београду као главном граду државе Србије у којој ми живимо и којом смо незадовољни јер се неправедно опходи према својим грађанима, на чијем су удару све неспрске заједнице а посебно изражено Бошњаци.

У ком смислу су на удару?

На удару дискриминације, кршења колективних права Бошњака. Примјер је национална структура запослених у јавним установама и организацијама које су непосредно под контролом Београда, рецимо полиција. У Новом Пазару живи око 85 посто Бошњака, а у полицији их је само око 30 посто. Слична ситуација је у правосуђу, у пореској управи, царини, свим могућим установама о којима не одлучују Бошњаци.

Ако Београд на тај начин третира мањине, зашто онда Београд пристаје на националне савете?

Па, Београд већину реформи изводи под притиском и на захтјев Европске уније.

Како Турској не смета третман мањина?

Ми смо животно заинтересирани за то питање. Сви су други заинтересирани или дјелимично, или условно... Јер јако је тешко видјети истину. Показало се да се међународни фактори баве неким питањима само када избије пожар. И можда један од разлога што наша питања касне јесте то што смо оволико били пацифистични, што смо оволико били фини....

Ви лично сте били фини?

Апсолутно, али мислим на бошњачки народ у цјелини.... А и ја сам био јако фини петнаест година, мало сам се наљутио задње двије године па подигао тон, али сам седамнаест година муфтија, и петнаест година сам био јако фини. То значи да нисам ниједног тренутка искористио слабост државе Србије, ни кроз рат у Босни и Херцеговини, ни кроз рат на Косову, ни кроз разне друге раскораке који су се дешавали у држави, да бих је дестабилизирао. То значи да сам био јако фини.

Али ви сада покушавате да дестабилизујете ситуацију, тиме што више нисте фини.

Напротив, ја сада желим да укажем на лошу позицију Бошњака и на опасности у погледу очувања идентитета и сопствених права. Ми не калкулишемо тим питањем да бисмо нашкодрили Србији.

Ако кажете да ћете ступити у преговоре са Београдом, то значи као да третирасте Београд као неку другу државу?

Јако добро постављена ствар. Зато што оног тренутка кад је Београд био партнер, а то је било између 2001. и 2003. године, онда ми нисмо користили терминологију преговора. Премијер Ђинђић нас је увјерио да смо партнери.

Ви сте у једном интервјуу рекли да су посебни бирачки спискови понижене.

Тако је. Још један доказ дискриминације.

А зашто онда пристајете да учествујете у понижењу и доказу дискриминације?

Исто као што пристајем да имам пасош с којим се не слажем, у коме се каже да је држављанство српско, а не државе Србије. Али да бих могао путовати ја морам узети тај пасош иако је он за мене увредљив.

Национални савети подразумевају теме као што су образовање, језик, култура, а ви говорите о преговорима о аутономији Санџака.

Србију не осећам као свој дом

Пише: Муамер Зукорлић
четвртак, 03 јун 2010 10:53

Нисам поменуо реч аутономија, али ево, рецимо, и о томе. Наш захтјев је културно-просвјетна аутономија, да будемо врло јасни. Сматрамо да је то неопходност да би Бошњаци очували свој идентитет и да би сва прича о идентитету, образовању, култури, језику, информисању, имала ефекте. Национални савјет има своје, додуше ограничене, оперативне вриједности. И своје симболичке вриједности. Али национални савјет је вриједан у зависности у чијим се рукама налази, као фудбалска лопта, ако игра Баљевац и Манчестер јунајтед, са истом лоптом, то није исто.

Да ли сте ви верски или политички лидер?

Ја нисам политички лидер, сигурно. Могли сте питати и да ли ћу бити национални лидер ако побиједим на овим изборима. То је нешто што може да се каже

Преседан је да се верски лидер кандидује....

Уопште није преседан. Једна од мађарских листа има два бискупа, једног епископа и једног свештеника. И то ником не смета.

Чак је и турски амбасадор рекао да је неувобичајено да се кандидујете.

Неувобичајено је да уопште турски амбасадор коментарише понашање муфтије. Шта се то тиче турског амбасадора? Он апсолутно нема право да коментарише ко ће бити муфтија и шта муфтија ради. Он је могао то да каже као човјек, а не као дипломата једне секуларне државе.

Па и Србија је секуларна држава, али ја само констатујем да је то необично. И занима ме шта је позадина те кандидатуре.

Позадина је задња линија одбране очувања бошњачког националног идентитета. Бошњаци су незаштићени.

У чему су незаштићени Бошњаци?

Врши се агресивна асимилација Бошњака кроз образовање. Само Бошњаци и Роми немају наставу и образовање на свом језику. Ако, на примјер, један Мађар буде угрожен у Војводини, сутрадан је то на столу у Будимпешти, а за два сата у Бриселу. Мађарска мањина у Србији осјећа сигурност због своје матичне државе, која у свом уставу има механизме заштите своје мањине у Србији. То је оно што Бошњацима улива несигурност, што Босна и Херцеговина није национална држава, већ ортачка држава три народа, што је продукт трагедије рата. Матични народ у Босни и Херцеговини кроз механизме те државе нема капацитет нити могућност да нам помогне.

Где је граница на којој можемо да разликујемо вашу позицију као верског лидера и политичког лидера?

Та граница је најосјетљивија у изборној кампањи. Али ја сам одлучио да апсолутно заштитим вјерске објекте од кампање коју водим. Рецимо, забранио сам свим имамима да кажу иједну ријеч, па макар и у моју корист, у џамијама, на проповједима. Ово гласање ми је јако потребно јер хоћу да знам да ли имам подршку већине народа. И спреман сам да је потпуно прихватим под условом да избори буду правични.

А како ће то утицати на вас као верског лидера, на ту позицију?

Па не знам како ће то утицати док не видим. Седамнаест година сам на челу Исламске заједнице, али вјерујте, ма колико изгледало нескромно, ја сам више потребан Исламској заједници него она мени.

То је прилично арогантан став.

И то што сте рекли је прилично арогантно. Уколико добијем апсолутну већину, што очекујем, то ће за мене значити да је моја национална реторика добила апсолутну

подршку. У случају да се то не деси, онда то значи да је морам ревидирати и да ја више не могу тако наступати са темама националног значаја, са темама права Бошњака, са темама статуса Санџака, статуса Бошњака.

Ревидираћете став јер не верујете довољно у то што говорите или због политичког маркетинга?

Не због маркетинга, него зато што ћу закључити да имам раскорак са народом, а ја не желим да народу намећем нешто што он не може да поднесе. Мислим да сада говорим језиком народа. Ово је референдум, да будем врло јасан, ово је референдум између два курса. Између аутентичног, санџачког, бошњачког, који ја предводим и једног пробеоградског, ајде полтронског, који предводе Угљанин и Љајић.

Зашто сте ви више Бошњак од њих, на основу чега имате право да то тврдите?

Не више Бошњак, само тврдим да Угљанин и Љајић хоће да искористе поново гласове за своје политичке позиције у Београду. То се досад десило најмање педесет пута.

А за шта ћете ви да искористите гласове?

За афирмацију бошњачког националног питања и за враћање Бошњака у позицију партнера држави, а не некога коме се диктира.

Шта би било да Бошњаци немају министарске фотеље, шта бисте онда рекли?

Била би ситуација много јаснија и не бисмо били таоци те две фотеље, него не бисмо имали две фотеље. Права се не мере по броју министарских фотеља. По томе би значило да Мађари немају никаква права, зато што немају ниједног министра.

Последних недеља актуелна је регионална сарадња, како и где ви себе видите у тој сарадњи Босне и Београда?

Бошњачка културна заједница себе види као конструктивни фактор и ми смо увијек били мишљења да је Србија требало да користи Бошњаке као полугу и везу са окружењем.

Рекли сте да Борис Тадић прилази Бошњацима као проблему.

Мислим да је Борис Тадић у једном поклекао, он је покушао да настави ту причу Зорана Ђинђића, међутим, застао је негдје у по брда. Ја сад не могу да нагађам шта су стварни разлози. Али већ једно сто педесет година снује се, од Гарашанина, преко Цвијића, Чубриловића, до Ћосића, да је за Србију најбоље да у њој нема несрба. Мислим да га лоше саветују његови духовни, академски и други савјетници, па се понавља грешка са Косовом, гдје се шаљу лажни извјештаји: супер је у Санџаку сви воле Србију, само има један муфтија тамо, са пар неких фундаменталиста, кога треба смирити и ограничити и све ће бити у реду. Дакле, мислим да је јако важно да званични Београд схвати да је Санџак угаони камен и угаони стуб Србије. Није добро играти се са угаоним стубовима, јер су они од статичке важности. Србија се не може бранити у Санџаку без Бошњака. Зашто се потеже питање да ли ће Срби у Санџаку бити угрожени ако Санџак добије аутономију? Управо тиме се открива неповјерење према бошњачком народу.

Нисте ми до краја одговорили како видите сад овај развој односа са Босном. Да ли је то из ваше перспективе добро, лоше

Видјели смо и ово сада са доласком Силајџића. Договорено у Турској, заказано, и одједном се покварио авион. Значи да је ту неком било стало мало до сликања и симболике а да се ништа не уради. То је погрешан метод. Значи, потребно је зближавање, размјене посјета, сарадња, али се мора темељито прићи том питању, укључујући бошњачко питање. Бошњаци су једини народ у Србији који нема своју националну државу, немојте то никад заборавити. Неки ће то да схвате као мој захтјев за националну државу, а неки ће то да схвате као указивање на тај проблем.

Како ви то схватате? Да ли је то ово, или оно?

То је указивање на проблем, као на извор наше несигурности.

А шта је за вас домовина?

За мене је домовина држава у којој се осећате као у своме дому, топло, сигурно, пријатно.

У којој се држави осећате као у свом дому?

Ја се у држави Србији не осећам као у свом дому. И ја се борим да је доживим као домовину. Чак и ова сва моја реторика има правац да натјерам Србију да ме прихвати као свог грађанина, што је услов да је ја доживим као домовину. Србија мене и даље не прихвата као свог равноправног грађанина, како је ја могу примити као домовину?

Хоћете ли ви да правите политичку странку?

Немам намеру. Али верујем да ће ови избори промијенити политичку слику Санџака, из простог разлога што очекујем да ће се поразом Угљанина и Љајића појавити имплицитно огроман политички непокривен простор.

Нигде не идете без телохранитеља и џипова. Од чега се штитите, као верски лидер требало би да будете прихватљиви свуда?

То значи да се не осећам заштићеним механизмима државе Србије. А што се тиче аутомобила, дакле, сви аутомобили који су мени на располагању су приватно власништво људи, мојих пријатеља, чланова Исламске заједнице, који сматрају да због угрожености моје безбједности, а због чињенице да не могу да се ослоним на БИА, ни на полицију, једини начин заштите моје безбједности јесте да се не возим дуго у истом аутомобилу. И онда то изгледа као раскош.

Србију не осећам као свој дом

Пише: Муамер Зукорлић
четвртак, 03 јун 2010 10:53

Мене занима од кога долази опасност по ваш живот.

Па видите, прво ако се неко одлучио да цијепа Исламску заједницу да би Бошњаке и муфтију ставио под контролу, и да би зауставио тај процес развоја Бошњака, и ако живимо у држави гдје је још јако много којекаквих легија и легионара, онда... Дођите на југ Србије па ћете се увјерити.

(Разговор водила Даница Вученић)